

ISKORAK

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2023.

IZDAVAČ

ISKORAK

Šenoina 26, 10000 Zagreb

+385 91 2444 666

info@iskorak.hr

www.iskorak.hr

linktr.ee/iskorak

UREDNIŠTVO

Zoran Dominković

Dubravko Pogledić

Renata Debartoli

Dijana Grubor

Zagreb, ožujak 2024.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	4
O NAMA	5
STRATEŠKI CILJEVI 2022.-2027.	6
ISKORAK ZA SEKSUALNO ZDRAVLJE	7
ISKORAK ZA MENTALNO ZDRAVLJE	13
ISKORAK NAPRIJED	16
OSTALO	20
ZAHVALE	26

PREDGOVOR

Drage čitateljice i čitatelji,

drago mi je što vam mogu predstaviti godišnji izvještaj naše udruge za proteklu godinu. U 2023. godini nastavili smo provoditi širok spektar aktivnosti koje su ključne za podršku mentalnom i seksualnom zdravlju LGBTI+ osoba, poput testiranja u zajednici i psihološkog savjetovanja gdje smo zabilježili rekordan broj pruženih sati podrške.

Tiskali smo nove publikacije "Ne ovisim", "Tvoj pomoćnik za uzimanje HIV-terapije" te drugo izdanje publikacije "Vodič za PrEP", koji odgovaraju stvarnim potrebama naše zajednice.

U području zagovaranja ostvarili smo značajan napredak u povećanju dostupnosti PrEP-a u Hrvatskoj, posebno zahvaljujući timu u Splitu na njihovoj predanosti i ustrajnosti da se pruži PrEP usluga. Zahvalni smo i PrEP ambulanti u Klinici za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" koja je pružila podršku te kontinuirano radi na poboljšanju dostupnosti PrEP-a.

Kroz kampanju N=N, koristeći zanimljive vizuale i igrajući se sa sloganom "Kad si HIV+ partneru možeš prenijeti..." primjerice "...ljubav prema turskim saponicama". Kampanja je na privlačan način ukazala da osobe koje imaju nemjerljivu količinu virusa ne mogu prenijeti HIV.

U 2023. provedeno je pripremno istraživanje za RDS istraživanje, što je nužni prvi korak, za provedbu idućeg vala istraživanja koje planiramo provesti u 2024. godini. Naime, zadnje reprezentativno istraživanje koje je pokazalo učestalost spolno prenosivih infekcija u MSM populaciji provedeno je 2010. godine.

Bilo je tu puno drugih stvari, od selidbe u novi bolji prostor, uspješne podrške Gradu Zagrebu za potpisivanje Pariške deklaracije kako bi se nastavio dobar odgovor na epidemiju HIV-a u Zagrebu, održavanje sastanka dionika u području MSM zdravlja...

Naravno da godina nije bila bez izazova, ali zahvaljujući našim članovima, volonterima, partnerima, donatorima te suradnicima i suradnim organizacijama, uspješno smo ih prevladali. Svi zajedno koračamo prema našoj viziji budućnosti u u kojoj su ostvarene potrebe LGBTI+ osoba.

Zoran Dominković,
Izvršni direktor

O NAMA

Mi smo organizacija civilnog društva osnovana 2002. godine čija misija je promicanje i zaštita ljudskih prava građana i građanki Republike Hrvatske, a posebno ljudskih prava lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interspolnih (LGBTI+) osoba te zalaganje za njihovu participaciju u društvu kao jednakopravnih građana i građanki Republike Hrvatske. Svoju misiju ostvarujemo kroz svoje javnozagovaračke, medijske, društveno-kulturne i zdravstvene programe.

MISIJA

Iskorak je neprofitna nevladina organizacija koja djeluje sukladno potrebama seksualnih i rodni manjina kroz svoje javno zagovaračke, medijske, društveno-kulturne i zdravstvene programe.

VIZIJA

Naša vizija je budućnost u kojoj su ostvarene sve potrebe seksualnih i rodni manjina.

VRIJEDNOSTI

Zalažemo se za vrijednosti civilnog društva poput individualnih sloboda, nenasilja, ravnopravnosti, pravednosti, tolerancije i prihvaćanja različitosti, humanizma i ljubavi.

PRINCIPI DJELOVANJA

Transparentnost, otvorenost, dobrobit LGBTI zajednice i kredibilitet pred LGBTI+ zajednicom.

CILJEVI

Ciljevi Udruge su:

- zagovaranje i unaprjeđenje javnih politika za zaštitu prava seksualnih i rodni manjina i osoba koje žive s HIV/AIDS-om;
- unaprjeđenje zdravlja i pristupa zdravstvenim i socijalnim uslugama u svrhu poboljšanja kvalitete življenja seksualnih i rodni manjina i osoba koje žive s HIV/AIDS-om;
- izgradnja, unaprjeđenje i promicanje kulturno-društvene infrastrukture u svrhu povećanja društveno-socijalne uključenosti seksualnih i rodni manjina i osoba koje žive s HIV/AIDS-om te njihovom ravnopravnijem sudjelovanju u društvu;
- promicanje društvenih promjena povezujući obrazovanje, aktivizam i istraživanje te doprinos razvoju demokratskog i civilnog društva, zaštiti i promociji ljudskih i građanskih prava i sloboda, razvoju volonterstva te neprofitnog poduzetništva.

STRATEŠKI CILJEVI 2022.-2027.

Za sljedeće petogodišnje razdoblje od 2022. do 2027. godine (sa završetkom 31.12.2026.) definirana su tri strateška područja u kojima će Udruga djelovati:

STRATEŠKO PODRUČJE #1

ISKORAK ZA SEKSUALNO ZDRAVLJE

Ovim ciljem Iskorak želi nastaviti uspješan rad na području seksualnog zdravlja. Namjera nam je da svoj rad u tom području proširimo na više rodnih identiteta i seksualnih orijentacija u LGBTI+ lepezi, ali da i dalje prioritet bude MSM populacija, kod koje je i dalje najveća incidencija SPI i HIV-a. Ovim ciljem također se želi postići proširenje lepeze usluga koje Iskorak nudi, tj. testova na SPI.

STRATEŠKO PODRUČJE #2

ISKORAK ZA MENTALNO ZDRAVLJE

Ovaj cilj namijenjen je posvećivanju posebne pozornosti mentalnom zdravlju LGBTI+ i PLHIV osoba, s naglaskom i adresiranjem problema osamljenosti i izolacije za LGBTI+ i PLHIV osobe sveobuhvatnijim i holističkim pristupom mentalnom zdravlju, također i za osobe izvan MSM i PLHIV populacije, tj. za ostatak LGBTI+ zajednice. Osim kroz psihosocijalne usluge, to će se provoditi i kroz društvene aktivnosti.

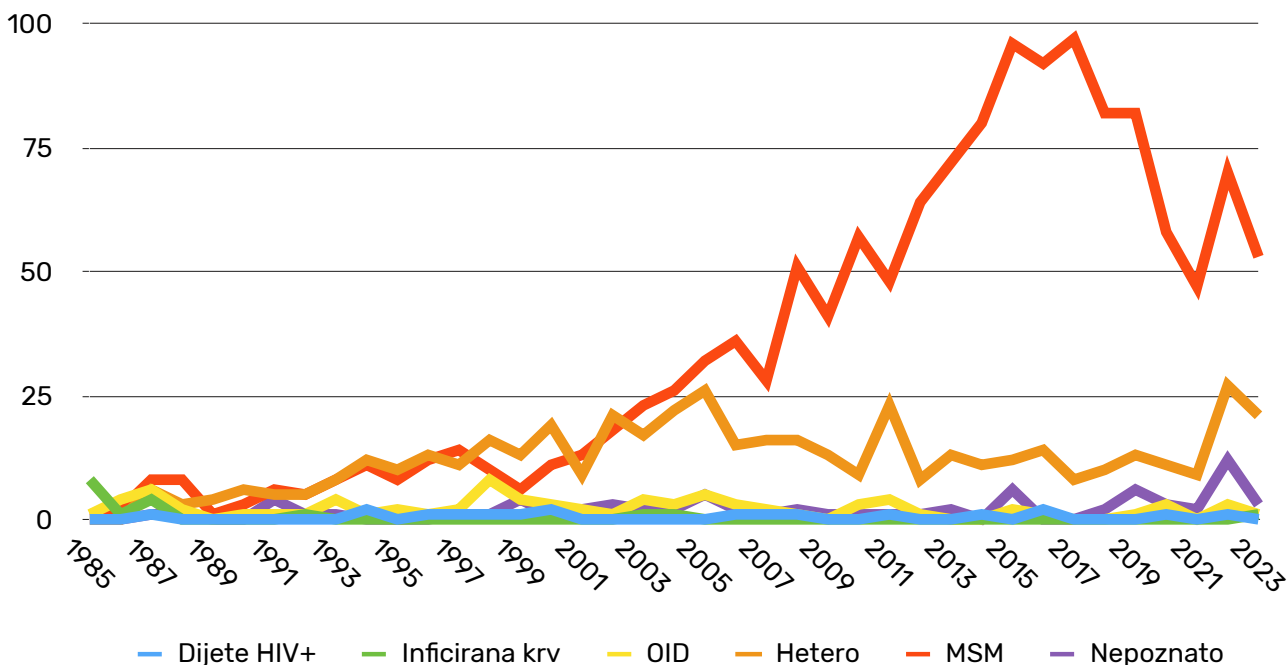
STRATEŠKO PODRUČJE #3

ISKORAK NAPRIJED

Ovim ciljem Iskorak želi vršiti veći utjecaj na javnu percepciju LGBTI+ i HIV tema kroz edukaciju i informiranje različitih javnosti, od opće populacije, do LGBTI+ i PLHIV zajednice, sve do stručnih javnosti. Ovime se želi utjecati na pristup stručne javnosti prema LGBTI+ i PLHIV zajednicama s kojima se susreću u radu te kako mediji izvještavaju o osobama iz tih zajednica i njihovim problemima.

ISKORAK ZA SEKSUALNO ZDRAVLJE

U Hrvatskoj HIV i druge spolno prenosive infekcije najviše pogađaju gej, biseksualne i druge muškarce koji imaju spolne odnose s muškarcima (MSM) zbog brojnih utjecaja, uključujući stigmatu i diskriminaciju.

GRAFIKON: BROJ NOVODIJAGNOSTICIRANIH HIV INFEKCIJA U HRVATSKOJ PREMA VJEROJATNOM NAČINU PRIJENOSA U RAZDOBLJU OD 1985. DO 30.11.2023. (IZVOR: HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO, 2023.)

Kroz naš program za seksualno zdravlje u cilju povećanja protektivnih ponašanja, testiranja na HIV, povezivanja s liječenjem i smanjenjem stigme provodimo promotivno-edukativne kampanje i direktan rad s korisnicima putem Interneta, telefona, mobilnih aplikacija i fizičkih lokacija na kojima se okupljaju MSM osobe, diseminaciju kondoma i lubrikanata, chemsex paketa za sigurniji seks, preventivne preglede izvan zdravstvenih institucija (testiranje u zajednici na HIV i sifilis brzim testovima, testiranje na klamidiju, gonoreju i mikoplazmu), podršku osobama koje žive s HIV-om, promotivno-edukativne materijale i druge aktivnosti.

STATISTIKA PROGRAMA ZA SEKSUALNO ZDRAVLJE U 2023.

15.000+	568
MSM dosegnuto zdravstvenim aktivnostima	individualnih vršnjačkih savjetovanja uživo, preko telefona, interneta i mobilnih aplikacija
11.802	9.549
diseminiranih kondoma	diseminiranih lubrikanata

1.310

preventivnih pregleda/testiranja na HIV i sifilis
u 2023. godini

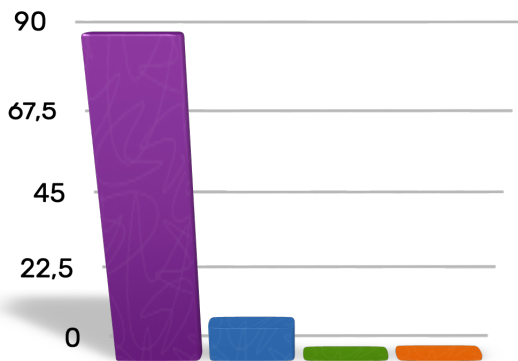
10

lokacija okupljanja MSM osoba obuhvaćenih
aktivnostima

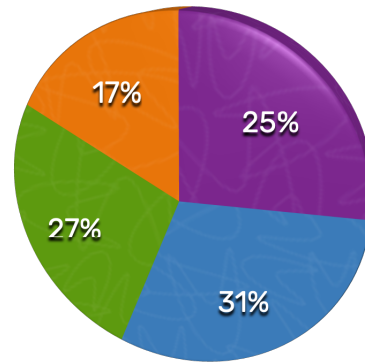
IZDVAJAMO

TESTIRANJE U ZAJEDNICI

Iskorak pruža uslugu besplatnog, dobrovoljnog, anonimnog i povjerljivog testiranja na HIV i sifilis brzim testovima koji omogućuju rezultat u 1 minuti. Testiranje omogućuje ranu dijagnozu što olakšava liječenje te sprječava prijenos infekcija na druge osobe. Uslugu pružamo u našem prostoru, odnosno izvan formalnih zdravstvenih institucija, prostoru koji je u potpunosti prijateljski i usmjeren na LGBTI zajednicu te za vrijeme Europskog tjedna testiranja u drugim gradovima u Hrvatskoj. Testiranje se odvija uz partnerstvo i stručnu superviziju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Muškarci 88,2%
Žene 10,3%
Transrodne osobe 0,6%
Rodno nebinarne osobe 0,9%

16-24 godine
25-30 godina
31-40 godina
41+ godina

RASPODJELA TESTIRANIH OSOBA PO SPOLU/RODU I DOBI U 2023. GODINI

STATISTIKA TESTIRANJA U 2023. GODINI

1.310

testiranja na HIV i sifilis u 2023. godini

1.139

u Zagrebu

86

u Osijeku

54

u Rijeci

31

u Splitu

IZDVAJAMO

TESTIRANJE U ZAJEDNICI U OSIJEKU

Kroz projekt "TestUP" (financiran od strane Elton John AIDS fondacije) omogućili smo redovito besplatno, anonimno i povjerljivo testiranje na HIV i sifilis brzim testom u zajednici u Osijeku u suradnji s [CroMSIC Osijek](#).

EDUKACIJA U OSIJEKU / LOKACIJA TESTIRANJA U OSIJEKU

Tijekom svibnja proveli smo edukaciju liječnika i vršnjačkih savjetnika, a testiranje je započelo u ponedjeljak 22.5.2023. Testirati se može u prostoru [Studentskog zbora Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera](#) u Osijeku na adresi Cara Hadrijana 8b svakog radnog ponedjeljka od 17:00 do 19:00 sati. Za dolazak nije potrebna rezervacija termina.

IZDVAJAMO

EUROPSKI TJEDAN TESTIRANJA

[Europski tjedan testiranja](#) obilježili smo jedanaesti put zaredom. U inicijativu je uključeno nekoliko stotina organizacija u Europi, uključujući vladine agencije, nevladine organizacije, zdravstvene ustanove, akademske institucije i druge. U 2023. smo proveli testiranje na HIV i sifilis u 4 grada: Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu, u suradnji sa županijskim zavodima za javno zdravstvo (Rijeka, Split) te lokalnim udrugama i organizacijama (CroMSIC Osijek, Udruga LORI). Osim testiranja na HIV i sifilis (testirano ukupno 329 korisnika/ca), u Zagrebu su se MSM korisnici

mogli testirati na klamidiju, gonoreju i mikoplazmu (testirano 187 korisnika). Zbog povećanog interesa prethodnih godina, u Zagrebu je bila potrebna rezervacija termina. Statistika Europskog tjedna testiranja prikazana je skupno u tablici statistike testiranja.

EUROPSKI TJEDAN TESTIRANJA - 10 GODINA OBILJEŽAVANJA / DIO TIMA IZ ZAGREBA

IZDVAJAMO

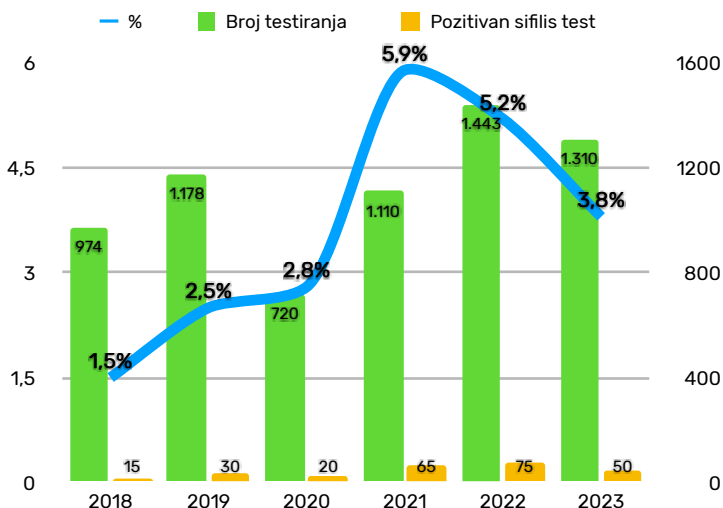
PROJEKT "TEST-UP" / ELTON JOHN AIDS FOUNDATION

Nastavila se provedba trogodišnjeg projekta "TestUP - Scaling up testing and prevention" za koji je Elton John AIDS fondacija odobrila financiranje. Projekt ima za cilj poboljšati testiranje na HIV/SPI, prevenciju, smanjenje stigme i općenito unaprijediti odgovor na epidemiju HIV-a i potrebe MSM populacije u Hrvatskoj. Kroz projekt su se provodile nove aktivnosti poput pokretanja testiranja u zajednici u Osijeku, pripreme za RDS istraživanje, sastanak dionika na skupu "MSM zdravlje" te projekt sufinancira ostale aktivnosti udruge u području seksualnog i mentalnog zdravlja te zagovaranja.

IZDVAJAMO

EPIDEMIJA SIFILISA

Početak 2021. godine u Iskoraku, Klinici za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" i nekim centralnim laboratorijima zabilježen je porast novih dijagnoza sifilisa. Kao odgovor na porast novih infekcija sifilisa, osmislili smo i lansirali kampanju "Sifilis je open in" kojom smo informirali ciljanu populaciju o epidemiji i načinima zaštite. Kampanju provodimo od 2021. godine. Epidemija se stabilizirala kroz 2022. godinu, a u 2023. bilježimo smanjenje broja pozitivnih sifilis testova. Pad je moguće povezan s edukativnim aktivnostima te početkom dostupnosti doxyPEP-

GRAFIKON: ODNOS BROJA TESTIRANJA I POZITIVNIH REZULTATA NA SIFILIS NA TESTIRANJU U ISKORAKU OD 2018. DO 2023. (ISKORAK, 2024.)

a (korištenje doksiciklina kao postekspozicijsku profilaksu). Sifilis je spolno prenosiva infekcija koju uzrokuje bakterija *Treponema pallidum*. Veći broj zapadnih zemalja bilježi porast slučajeva sifilisa.

IZDVAJAMO

NAVIGATORI

U 2023. godini imali smo 9 vršnjačkih savjetnika - Navigatora. Zadaća Navigatora je pružiti inicijalnu zdravstvenu informaciju te odgovarajuće usmjeriti korisnike na postojeće zdravstvene usluge u zajednici i sustavu. Uz redovite sastanke s Navigatorima, uspostavljena je i email adresa navigatori@iskorak.hr na koju korisnici mogu slati upite o seksualnom zdravlju i Iskorakovim uslugama. Na taj su način Navigatori postali dostupniji zajednici te im se korisnici mogu obratiti direktno, bez kontakta uživo. Održali smo edukaciju "HIV terapija, adherencija i prevencija (PrEP)" s ciljem produblivanja postojećih znanja o ovim temama i upotpunjavanja najnovijim saznanjima, uz poseban modul o ulozi Navigatora u zajednici i njenom povezivanju sa skrbi.

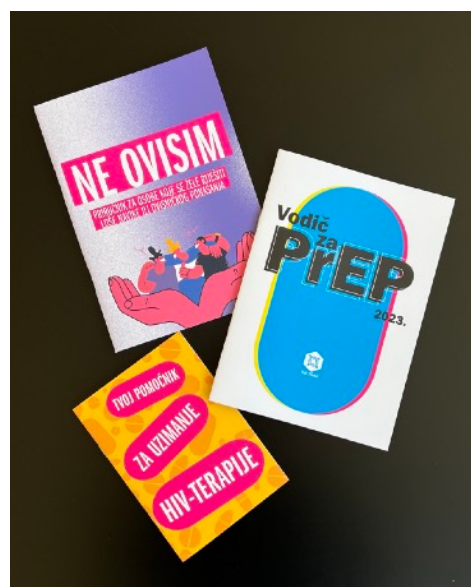
EDUKACIJA ZA NAVIGATORE

IZDVAJAMO

PUBLIKACIJE I PROMO MATERIJALI

U 2023. godini tiskane su dvije nove publikacije: "Ne ovisim" i "Tvoj pomoćnik za uzimanje HIV-terapije" te drugo izdanje publikacije "Vodič za PrEP".

"Ne ovisim" je priručnik za osobe koje se žele riješiti loše navike ili ovisničkog ponašanja. U priručniku se nalaze informacije koje korisniku pomažu bolje razumjeti svoja ponašanja i procijeniti imaju li ta ponašanja karakteristike ovisničkih ponašanja. Uz informativni i edukativni dio, priručnik sadrži vježbe koje služe kao alat za lakši i kvalitetniji oporavak te pomažu ustrajati u napuštanju ili prilagodbi i promjeni navike koju osoba više ne želi u svome životu.

“Tvoj pomoćnik za uzimanje HIV-terapije” je vodič za osobe koje žive s HIV-om i uzimaju antiretrovirusnu terapiju, a pomaže im razumjeti važnost adherencije i pruža savjete kako si olakšati uzimanje lijekova i pratiti vlastitu adherenciju.

“Vodič za PrEP” je drugo izdanje priručnika namijenjenog osobama koje uzimaju PrEP ili razmišljaju o uzimanju PrEP-a. U odnosu na prvo izdanje, ovo izdanje na jednostavniji način opisuje uzimanje PrEP-a i donosi manje izmjene i novosti u skladu s novim medicinskih saznanjima i mogućnostima za korisnike. Od kolovoza 2023. godine PrEP je postao dostupan i u Splitu.

ISKORAK ZA MENTALNO ZDRAVLJE

Osim uobičajenih teškoća u području mentalnog zdravlja koje pogađaju cijelu opću populaciju, LGBTI+ osobe i osobe koje žive s HIV-om izložene su i manjinskom stresu, stigmati i diskriminaciji, što ima dodatni nepovoljan utjecaj na mentalno zdravlje.

Kroz naš program za mentalno zdravlje u cilju podrške mentalnom zdravlju provodimo individualno psihološko savjetovanje, grupnu psihoterapiju, psioedukativne radionice, edukativne materijale i priručnike te društvene aktivnosti s ciljem povezivanja zajednice, uključivanja i socijalizacije izoliranih članova zajednice.

OBJAVA PROJEKTA RELAPS U SURADNJI S ISKORAKOM

Društvene, kulturne i rekreativne aktivnosti Iskoraka doprinose boljoj uključenosti, osnaživanju i povezanosti LGBTI+ osoba u društvu, te pružaju socijalnu i kulturno-društvenu infrastrukturu, mrežu podrške i osjećaj prihvaćenosti u kontekstu šire zajednice i aktualnih izazova.

IZDVAJAMO

PSIHOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE

U Iskorakovom savjetovalištu klijentima se pruža mogućnost povjerljivog individualnog psihološkog savjetovanja te grupne psihoterapije. Osnovni cilj savjetovanja osobni je rast i razvoj, odnosno promocija mentalnog zdravlja i dobrobiti klijenta te unaprjeđenje klijentovih interpersonalnih odnosa.

U 2023. GODINI ODRŽANO JE

493

sata psiholoških savjetovanja

70

osoba koristilo uslugu savjetovanja

51 muškarac	16 žena	3 trans osobe
-----------------------	-------------------	-------------------------

IZDVAJAMO

DRUŠTVENE AKTIVNOSTI

Društvene i kulturne aktivnosti tijekom 2023. godine provodile su se u prostoru Iskoraka i suradnih organizacija (K-zona, udruga RODA), dok se veći dio rekreativnih aktivnosti provodio na otvorenom.

Tijekom godine posebna pozornost posvećena je edukaciji suradnika, volontera i stručnjaka iz područja seksualnog zdravlja te društvenim aktivnostima poput umjetničkih radionica (izrada origamija, radionica heklanja), večeri društvenih igara, kvizova i sl. Uz navedeno, održan je i ciklus radionica o samopouzdanju. Proširena je ponuda rekreativnih aktivnosti u suradnji s qSPORT Zagreb, te je uz brojna planinarska druženja i šetnje prilagođene različitim razinama fizičke spreme, održavana i odbojka.

TIJEKOM 2023. GODINE ODRŽANE SU

63 aktivnosti	487 sudionika/ca
-------------------------	----------------------------

RADIONICE ORIGAMIJA I HEKLANJA / PLANINARSKI IZLETI S QSPORT

IZDVAJAMO

GAY.HR / HAER.HR

Podsjećamo da nam je tijekom 2019. godine protupravno otuđena društvena mreža gay.hr/haer.hr. Postoji opravdana sumnja da su ju otuđili bivši zaposlenik Udruge, uz pomoć par volontera i bivšeg suradnika. Nanesena je značajna šteta našim korisnicima, posebice njihovim osobnim podacima. Iskorak je kroz 18 godina održavao najveću i najznačajniju društvenu mrežu u Hrvatskoj za pripadnike seksualnih i rodnih manjina u koju su uloženi brojni resursi Udruge, uključujući rad brojnih volontera. Pokrenuli smo

različite procese za povratak gay.hr/haer.hr. CARNET je arbitražnim postupkom vratio domene gay.hr i haer.hr Iskoraku (arbitražna odluka: <https://bit.ly/carnet-gayhr>), a pružatelj mrežnih usluga vratio je pristup serveru. Međutim, daljnim protupravnim postupanjem, podaci i sadržaj su prebačeni na drugi server i domenu koja nije u nadležnosti hrvatskih institucija. Još uvijek su u tijeku procesi pred Državnim odvjetništvom i Agencijom za zaštitu osobnih podataka. Radimo na razvoju nove društvene mreže kako bismo omogućili našim korisnicima sigurno mjesto za komunikaciju, upoznavanje i informiranje.

IZDVAJAMO

POZITIVAN FORUM

Osobe koje žive s HIV-om često zadrže svoj HIV status za sebe zbog česte stigmatizacije i diskriminacije. Iz tog razloga 2016. godine pokrenut je Pozitivan Forum, siguran online prostor na kojem osobe koje žive s HIV-om mogu izmjenjivati svoja iskustva s drugim osobama koje žive s HIV-om, upoznavati se i saznati nove informacije. Pozitivnom Forumu mogu pristupiti samo osobe koje žive s HIV-om i stručnjaci u području HIV-a. Za pristup je potreban kod koji korisnici dobiju preko Klinike za liječenje HIV-a i suradnih udruga. Pozitivan Forum ima i svoju WhatsApp grupu i Facebook stranicu. U 2023. godini ukupno je bilo 266 registriranih korisnika.

ISKORAK NAPRIJED

Hrvatsko javno mnijenje ima negativne stavove prema osobama koji su pripadnici seksualnih i rodni manjina, kao i prema osobama koje žive s HIV-om. Unatoč mnogim zakonodavnim pomacima još uvijek se susrećemo s diskriminacijom i stigmatizacijom koja nije uvijek jasno vidljiva i opipljiva. Naše zagovaračke aktivnosti za unaprjeđenje društva u ovoj godini su usmjerene na jačanje odgovora na epidemiju HIV-a u našoj populaciji gej i biseksualnih muškaraca, edukaciju medicinskih djelatnika, smanjenje stigmatizacije prema osobama koje žive s HIV-om te pružanje pravne podrške našim korisnicima.

IZDVAJAMO

POTPISIVANJE PARIŠKE DEKLARACIJE / MREŽA FAST-TRACK CITIES

Sretni smo i ponosni što je na inicijativu naše udruge, Grad Zagreb prepoznao važnost pristupanja mreži Fast-Track Cities!

Ususret obilježavanju Svjetskog dana AIDS-a, gradonačelnik Grada Zagreba Tomislav Tomašević je 30.11.2023. u Gradskoj upravi potpisao Parišku deklaraciju o pristupanju Grada Zagreba Inicijativi Fast-Track Cities. Time se Grad Zagreb pridružio brojnim gradovima koji su dio te globalne mreže koja omogućuje gradu pristup najnovijim znanjima i resursima te poboljšava pristup liječenju i prevenciji i pomaže u smanjenju stigme i diskriminacije.

Grad Zagreb već provodi mnogobrojne aktivnosti u svrhu eliminacije HIV infekcije, AIDS-a, virusnih hepatitisa i drugih spolno prenosivih infekcija te tuberkuloze, no prihvaćanjem Pariške deklaracije o Inicijativi Fast-Track Cities otići će se

korak dalje te će se dodatno unaprijediti zalaganja kojima Grad Zagreb teži, a to je važnost integriranog testiranja na HIV, virusne hepatitise i spolno prenosive infekcije, kao i druge aktivnosti usmjerene na prevenciju i zaštitu spolnog zdravlja, pristup testiranju i liječenju.

Grad Zagreb nastavit će suradnju s institucijama, udrugama i drugim dionicima, kako bi se ostvarili ciljevi iz Pariške deklaracije.

Više o Inicijativi Fast-Track Cities možete pročitati na www.fast-trackcities.org.

IZDVAJAMO

KAMPANJA NEMJERLJIVO=NEZARAZNO (N=N)

Tijekom 2023. nastavili smo nacionalnu kampanju Nemjerljivo=Nezarazno (N=N). Osnovna poruka kampanje je da osobe koje žive s HIV-om i redovito uzimaju lijekove te imaju nemjerljivu razinu virusa, ne mogu prenijeti HIV svojim seksualnim partnerima. Nemjerljivo jednako nezarazno (N=N). Kampanjom se želi ukazati na koristi antiretrovirusne terapije za očuvanje zdravlja i prevenciju prijenosa HIV-a. U 2023. proširili smo opseg i trajanje kampanje te stavili poseban fokus na pružanje podrške osobama koje žive s HIV-om i destigmatizaciju života s HIV-om kroz prikaz partnerskih odnosa iz pristupačne i opuštenije perspektive. U trajanju od mjesec dana, kampanja na društvenim mrežama pružila je korisne resurse i provjerene informacije te senzibilizirala javnost na činjenicu da uz N=N, osobe koje žive s HIV-om mogu voditi zdrave i sretne živote.

Više informacija može se pronaći na mrežnom sjedištu kampanje na poveznici nemjerljivo.com.

VIZUALI ZA KAMPANJU N=N

IZDVAJAMO

ZAGOVARANJE U PODRUČJU HIV-A

U 2023. djelomično je ostvaren naš prioritet u zagovaranju za većom dostupnosti PrEP-a, posebice da se omogući dostupnost PrEP-a izvan Zagreba. Od 1.8.2023. PrEP je dostupan u Splitu u sklopu KBC-a Split. Izrazito smo zahvalni timu u Splitu na njihovoj predanosti i ustrajnosti. Zahvalni smo i PrEP ambulanti u Klinici za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" koja je pružila podršku te kontinuirano radi na poboljšanju dostupnosti PrEP-a.

Tijekom 2023. godine nastavljen je rad Nacionalnog povjerenstva za suzbijanje HIV/AIDS-a (osnovanog od strane Vlade Republike Hrvatske) radi koordinacije nacionalnih i međunarodnih aktivnosti vezanih za HIV/AIDS u Hrvatskoj. Iskorak je aktivno uključen u rad Povjerenstva kao predstavnik organizacija civilnog društva u području zdravstva te aktivno zagovara interese MSM populacije, koja nosi najveći teret epidemije HIV-a u Hrvatskoj. Uključeni smo u rad Europskog centra za kontrolu i prevenciju bolesti

(ECDC), posebice u radnoj skupini za praćenje epidemije HIV-a, odnosno Dublinske deklaracije te u radnoj skupini za implementaciju programa predekspozicijske profilakse (PrEP) u Europi. Također smo aktivni u drugim mrežama na europskoj razini.

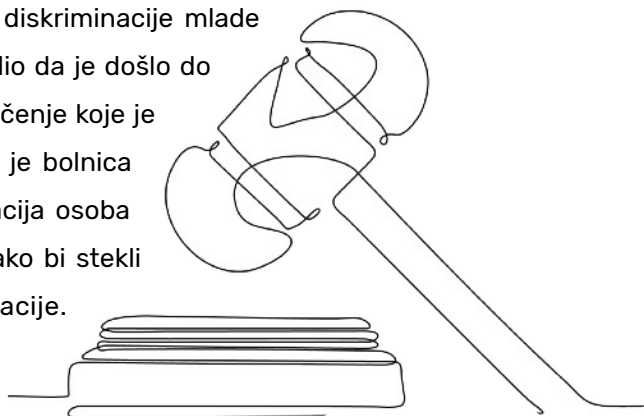
IZDVAJAMO

PРАВНА ПОДРՃКА

Kroz 2023. godinu pružili smo pravnu podršku za 23 osobe. Osobe koje traže pravnu podršku mogu nam se javiti putem emaila, telefona ili društvenih mreža. Pružamo informacije i pomažemo u kontaktu s odgovarajućim pružateljima usluga poput Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Pučke pravobraniteljice. U svom radu pružamo podršku LGBTI osobama, kao i osobama koje žive s HIV-om.

U 2023. istaknuli bismo uspjeh u strateškoj litigaciji u slučaju diskriminacije mlade osobe koja živi s HIV-om radi zdravstvenog stanja. Sud je utvrdio da je došlo do diskriminacije, odnosno zdravstvena ustanova uskraćivala je liječenje koje je bilo propisano. Pravomoćna je presuda oko diskriminacije, dok je bolnica uložila žalbu na visinu odštete (3.500,00 €). Iako je diskriminacija osoba koje žive s HIV-om česta, rijetki se odlučuju na pravne korake kako bi stekli zaštitu zbog straha od daljnje stigmatizacije i diskriminacije.

Vjerujemo da ova presuda šalje jasnu poruku o neprihvatljivosti diskriminacije na temelju HIV statusa.

IZDVAJAMO

PRIPREMA ZA RDS ISTRAŽIVANJE

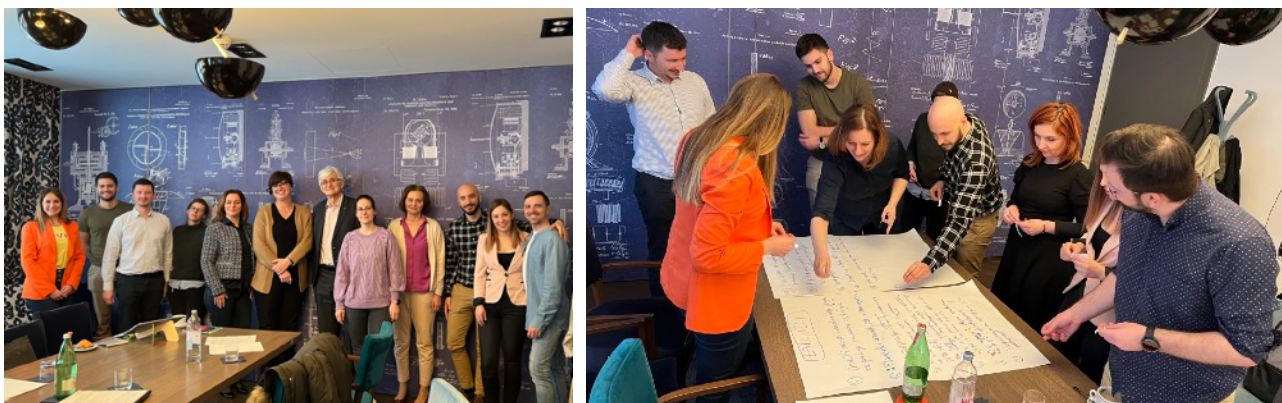
Zadnje istraživanje RDS (*respondent-driven sampling*) metodom provedeno je 2010. godine. Reprezentativni podaci o učestalosti spolno prenosivih infekcija i seksualnom zdravlju MSM osoba stari su više od 10 godina. Tijekom 2023. godine provedeno je pripremno (formativno) istraživanje za idući val RDS istraživanja kako bi se istražila izvedivost RDS istraživanja. 139 MSM-a ispunilo je upitnik, 12 MSM-a je intervjuirano i imali smo sastanke s 4 laboratorija, te je 7 ključnih dionika sudjelovalo je u određivanju istraživačkih prioriteta. Zaključak istraživanja je da postoji društvena mreža MSM-a potrebna za provođenje RDS istraživanja na nacionalnom uzorku, te da je izvedivo RDS implementirati na inovativni hibridni način. Sudionici će većinu koraka napraviti online, a biološke uzorke će dati na određenim lokacijama u Hrvatskoj. Planirano je da RDS istraživanje započne u 2024. godini.

IZDVAJAMO

STRUČNI SASTANAK DIONIKA "MSM ZDRAVLJE"

18 osoba je sudjelovalo na jednodnevnom sastanku dionika održanom 23.3.2023. Sudionici su uključivali predstavnike udruga, osoblje HIV ambulante, javnozdravstvene djelatnike i epidemiologe, istraživače i predstavnike Grada Zagreba. Prva sesija bila je o novostima i politikama vezanim uz seksualno i mentalno zdravlje MSM-a, nakon čega je uslijedila prezentacija i rasprava o "vrućim" temama (PrEP,

mpox, chemsex, LGBT mentalno zdravlje, liječenje HIV-a), nakon čega su uslijedile nove aktivnosti projekta TestUP.

SASTANAK DIONIKA STRUČNOG SASTANKA "MSM ZDRAVLJE"

Održana je rasprava i glasovanje za glavne zaključke. Istaknuli smo 5 glavnih zaključaka: širi opseg testiranja na SPI treba provoditi na mjestima za testiranje (klamidija, gonoreja), M&E (monitoring and evaluation) aplikaciju treba implementirati kako bi se poboljšao M&E, zdravstveni djelatnici moraju biti educirani za rad s MSM/LGBT, omogućiti pristup PrEP-u u drugim gradovima, omogućiti lakši pristup testiranju u drugim gradovima gdje nemaju mjesta za anonimno i besplatno testiranje na HIV.

IZDVAJAMO

LGBTI MIGRANTI

Kao i prethodne godine, tijekom 2023. godine primljeno je nekoliko upita LGBTI migranata koji su izrazili potrebu i interes za zdravstvenom, psihološkom i pravnom podrškom, pri čemu je u pružanju usluge osobit izazov predstavljala jezična barijera i nedostupnost pristupa sustavu za nedokumentirane migrante. U 2023. prevedena je anketa za korisnike/ce testiranja na engleski. S obzirom na izrazitu izloženost zdravstvenim, socijalnim i društvenim rizicima članova ove LGBTI podskupine u Hrvatskoj, i dalje postoji potreba za proširenjem kapaciteta i omogućavanjem pružanja usluga Iskoraka prilagođenih specifičnim potrebama LGBTI migranata.

OSTALO

NACIONALNA AIDS-HR MREŽA

Administratori smo nacionalne online mreže AIDS-HR, u koju su uključeni razni dionici na području HIV-a u Hrvatskoj. Na listi se nalaze predstavnici institucija, udruga, kao i pojedinaca. Putem AIDS-HR mreže izmjenjuju se novosti iz Hrvatske i svijeta, raspravlja o situaciji u Hrvatskoj, poziva na događanja i slično.

118 članova/ica	52 različite teme u 2023. godini
---------------------------	--

VOLONTIRANJE

Poseban značaj pridajemo uključivanju i radu volontera i volonterke te omogućavanju njihovog sudjelovanja u osmišljavanju nekih od naših aktivnosti. Volonteri i volonterke ključni su za provođenje velikog broja naših društveno-kulturnih i rekreativnih aktivnosti, Europskog tjedna testiranja i održavanje Pozitivnog Foruma. Volontiranje je prilika za uključivanje u zajednicu i osnaživanje LGBTI+ osoba, osoba koje žive s HIV-om i njihovih podržavatelja, kao i za otvaranje

prema široj zajednici, razvoj novih vještina i adekvatnije odgovaranje na potrebe zajednice. Kroz svoj rad volonteri i volonterke doprinose unaprjeđenju naših zdravstvenih, društvenih i zagovaračkih aktivnosti.

U 2023. GODINI

855 volonterskih sati	20 aktivnih volonter/ki
17 muških osoba	3 ženske osobe

ISKORAK U MEDIJIMA

03.01.2023.	https://nova.rs/magazin/zdravlje/moj-sifilis-beogradjanin-progovorio-o-tihoj-epidemiji-koja-je-u-srbiji-tabu-tema/
11.02.2023.	https://lolamagazin.com/2023/02/11/moj-sifilis-beogradjanin-progovorio-o-tihoj-epidemiji-koja-je-u-srbiji-tabu-tema/
15.06.2023.	https://www.euronews.com/next/2023/06/14/are-there-still-restrictions-in-the-eu-on-blood-donations-based-on-sexual-orientation
04.09.2023.	https://n1info.hr/vijesti/doznajemo-mladica-s-hiv-om-diskriminirati-zbog-bolesti-mjesecima-ga-nisu-primali-na-lijecenje/
10.11.2023.	Radio92fm - prilog "Živjeti različito"
16.11.2023.	https://www.srednja.hr/novosti/zagrebacka-udruga-nudi-besplatna-testiranja-na-hiv-i-sifilis-od-sada-to-rade-na-novoj-lokaciji/
16.11.2023.	https://lori.hr/europski-tjedan-testiranja-2023-u-rijeci/
17.11.2023.	https://mojfacts.dnevnik.hr/clanak/vijesti/brzo-i-povjerljivo-udruga-iskorak-organizira-besplatno-testiranje-na-hiv-i-sifilis-u-cetiri-hrvatska-grada---813016.html
23.11.2023.	https://www.crol.hr/index.php/zivot/10601-obilježava-se-jubilarni-10-europski-tjedan-testiranja-na-spolno-prenosive-bolesti
28.11.2023.	Hrvatski Radio Prvi program na temu Europskog tjedna testiranja
29.11.2023	https://www.telegram.hr/pitanje-zdravlja/od-hiv-a-se-80-ih-umiralo-sada-imamo-lijekove-koji-sprecavaju-sirenje-zaraze-tijekom-spolnog-odnosa-bez-zastite/
01.12.2023.	https://www.crol.hr/index.php/zivot/10614-odrastanje-uz-prijetnju-pederske-bolesti
04.12.2023.	https://www.xxzmagazin.com/odrastanje-uz-prijetnju-pederske-bolesti
04.12.2023.	https://www.gay-serbia.com/hiv-nema-sposobnost-ciljanog-napada-na-odredjenu-seksualnost-9653/

SUDJELOVANJE NA EDUKACIJAMA, KONFERENCIJAMA, STRUČNIM SKUPOVIMA I SASTANCIMA

U cilju unaprjeđenja naših znanja, vještina, kao i razmjene naših iskustava sudjelujemo na raznim edukacijama u Hrvatskoj, Europi i svijetu. U 2023. godini sudjelovali smo na ukupno 49 edukacija, konferencija, stručnih skupova i sastanaka.

POPIS EDUKACIJA, STRUČNIH SKUPOVA, KONFERENCIJA I SASTANAKA U 2023.

10.01.2023.	Okrugli stol "Udruge vs. inflacija" / Centar za mirovne studije, Gong, Kuća ljudskih prava Zagreb, Institut za političku ekologiju, Zelena akcija/Friends of the Earth Croatia, Roda - Roditelji u akciji, Savez udruga za autizam Hrvatske, Klubtura i Mreža mladih Hrvatske / online
01.2023.	Attract and Engage Customers Online / Coursera / online
19.-22.01.2023.	Rad s kreativnim medijima / Centar za integrativnu geštalt terapiju i savjetovanje (CITIS) / Zagreb
tijekom 2023.	Sastanak: Suradnja s organizacijama civilnog društva / Ministarstvo zdravstva / Zagreb + online
10.-12.02.2023.	Rad s metaforama / Centar za integrativnu geštalt terapiju i savjetovanje (CITIS) / Zagreb

GODIŠNJI HZZJ SASTANAK CENTARA ZA TESTIRANJE / ILGA-EUROPE GODIŠNJA KONFERENCIJA U LJUBLJANI

16.-19.02.2023.	Dijagnostika / Centar za integrativnu geštalt terapiju i savjetovanje (CITIS) / Zagreb
14.02.2023.	Svjesnost / Gestalt centar Homa / Zagreb
02.2023.	Foundations of Project Management / Coursera / online
tijekom 2023.	4. godina edukacije za psihoterapeuta / Centar za integrativnu geštalt terapiju i savjetovanje (CITIS) / Zagreb
23.02.2023	Okrugli stol "Uključenost LGBTQ+ populacije u rad javnih kulturnih ustanova" / Muzej grada Zagreba / Zagreb
07.03.2023.	Sadržaj i proces / Gestalt centar Homa / Zagreb
7.03.2023.	Predstavljanje rezultata istraživanja o mentalnom zdravlju LGBTQ+ osoba i o duginim obiteljima u HR / Dugine obitelji / Zagreb
15.03.2023.	Edukacija "Upravljanje volonterima: motivacija volontera i zaposlenika" / Nacionalna zaklada / online
18.04.2023.	Sastanak u sektoru za zdravstvo Grada Zagreba, na temu suradnje oko testiranja i Fast-Track Cities Inicijative / Grad Zagreb / Zagreb
19.04.2023.	Sastanak u Hrvatskom saboru s Klubom zastupnika zeleno-lijevog bloka na temu vezao za zakonodavni paket za unaprjeđenje prava LGBTQ osoba u RH / Klub zastupnika zeleno-lijevog bloka / Zagreb
26.04.2023.	Sastanak sa PrEP timom iz KBC-a Split u vezi PrEP-a i rada Iskoraka / Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" / Zagreb
04.2023.	Project Initiation: Starting A Successful Project / Coursera / online
03.05.2023.	18th ECDC/EACS mpox webinar / ECDC i EACS / online
10.05.2023.	Webinar "Kako se pripremiti za uspješnu migraciju na GA4?" / Arbona / online
31.05.2023.	COBATEST sastanak o samotestiranju na HIV (webinar) / COBATEST Network, AIDS Action Europe / online
05.2023.	Project Planning: Putting It All Together / Coursera / online
11.-13.06.2023.	Prvi sastanak i radionica inicijative Fast-Track Cities za središnju i istočnu Europu / IAPAC, One Life, AIDS Hilfe Wien / Beč, Austrija
14.06.2023.	Sastanak Povjerenstva s predstavnicima tržišta / Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Veleučilište Bernays / online
14.06.2023.	Sastanak na temu Programa zaštite mentalnog zdravlja LGBTQ+ osoba pod nazivom BOJE / Klinika za psihijatriju Sveti Ivan / Zagreb
18.06.2023.	Penn University: Improving Communication Skills / Coursera / online

EDUKACIJA ZA DJELATNIKE TVRTKE GLOVO / FAST-TRACK CITIES SASTANAK U BEČU

06.2023.	IBM: Developing Interpersonal Skills / Coursera / online
06.2023.	Khan Academy: Computer Programming: Intro to JS- Drawing & Animation / Khan Academy / online
27.06.2023.	Webinar on mpox: Reflections, Lessons Learned and Sustainable Strategies / Aids Action Europe / online
30.06.2023.	Edukacija za djelatnike tvrtke Glovo o Iskoraku i LGBTI populaciji / Iskorak i Glovo / Zagreb
04.07.2023.	Sastanak sa Službom za suzbijanje zlouporabe droga / Hrvatski zavod za javno zdravstvo / Zagreb
07.2023.	Canva: Graphic Design Basics
07.2023.	Khan Academy: Computer Programming: Intro to HTML/CSS- Making webpages / Khan Academy / online
29.07.2023.	Khan Academy: Computer Programming: Intro to SQL- Querying and managing data / Khan Academy / online
05.09.2023.	Sastanak s predstavnikom udruge Vrapčići na temu projekta "Uz dugine boje do mentalnog zdravlja" / Zagreb
20.09.2023.	Radionica "Vizualni pristup javnim komunikacijama" / Centar za mirovne studije / Zagreb
27.09.2023.	Radionica "Kampanje kroz društvene mreže i ulične akcije" / Centar za mirovne studije / Zagreb
29.09.2023.	Savjetovanje o Nacrtu sektorske analize / Ministarstvo zdravstva / online
29.09.2023.	Sastanak u Ministarstvu zdravstva na temu radnog nacrtu Sektorske analize 2024. / Ministarstvo zdravstva / online
16-20.10.2023.	Tečaj HIV surveillance in key populations / WHO collaborating centre for HIV strategic information / Zagreb
25.-28.10.2023.	ILGA-Europe Annual Conference 2023 / ILGA-Europe, Legebitra, Ljubljana Pride, ŠKUC, TransAkcija / Ljubljana, Slovenija
31.10.2023.	Radionica "Poboljšanje online prisutnosti i komunikacije sa širom publikom putem web stranica" / Centar za mirovne studije / Zagreb
16.11.2023.	Webinar "Shaping the Public Opinion: The Role of Media Monitoring in Politics"/ Determ / Crowdcast
16.11.2023.	Webinar "Mastering Crisis Communication: Identifying Key Singals and Restoring Brand Reputation" / Determ / Crowdcast
30.11.2023.	Godišnji sastanak savjetovališta i Centara za spolno zdravlje / HZJZ / Zagreb

30.11.2023.	Sjednica Nacionalnog povjerenstva za suzbijanje HIV/AIDS-a / Ministarstvo zdravlja / Zagreb
01.12.2023.	Simpozij povodom dana AIDS-a / Hrvatsko društvo za infektivne bolesti Hrvatskoga liječničkog zbora / Zagreb
07.-08.12.2023.	Konferencija "Radnopravnost 2023. - radno mjesto ponosno na raznolikost" / K-zona, LORI, Legebitra / Zagreb
12-13.12.2023.	GBMSM Networking Meeting / Deutsche AIDSHilfe & AIDS Action Europe / Berlin
15.12.2023.	EMIS community launch Zoom / EMIS consortium / online

KONFERENCIJA RADNOPRAVNOST 2023. / UNAIDS SASTANAK

OSTALE BROJKE

STATISTIKA WEB STRANICA

iskorak.hr nemjerljivo.com pozitivanforum.com tjedan-testiranja.eu sifilis.iskorak.hr koronavirus.iskorak.hr noola.iskorak.hr iskorak.hr/mpox	19.552 posjetitelja/ica	31.680 učitavanja stranica
--	-----------------------------------	--------------------------------------

facebook.com/iskorak.hr	12.267 korisnika/ca	149 objava	84.700 doseg
instagram.com/udruga_iskorak	883 korisnika/ca	9.932 doseg	

ZAHVALE

Zahvaljujemo svim našim članovima, korisnicima naših usluga, volonterima, partnerima, donatorima te suradnicima i suradnim organizacijama s kojima smo radili u 2023. godini.

Suradnici/ce i volonteri/ke:

ukupno 74 suradnika/ca i volontera/ki

Suradne organizacije:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević", Ministarstvo zdravstva, Grad Zagreb, Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, Ured pučke pravobraniteljice, CroMSIC Osijek, Dugine obitelji, Društveno-kulturni centar "Šesnaestica", Udruga Lux Vitae, LORI (Rijeka), Inicijativa Ponosni Zagreb, qSPORT Zagreb, Queer sport Split, kolektIRV, Zagreb Pride, AS Centar (Srbija), Čovekoljublje (Srbija), Legebitra (Slovenija), Plushivisti (Slovenija), Potent (Srbija), RODA - Roditelji u akciji, Udruga za unaprjeđenje mentalnog zdravlja "Vrapčići", LGBT centar Split, sauna Centar, NZJZ Primorsko-goranske županije, NZJZ Splitsko-dalmatinske županije, ZZJZ Osječko-baranjske županije, Klinika za psihijatriju Vrapče, Klinika za psihijatriju "Sveti Ivan", Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Edward Bernays Visoka škola za komunikacijski menadžment, Muzej Grada Zagreba

Donatori:

Ministarstvo zdravstva, Elton John AIDS Foundation, Grad Zagreb (Gradski ured za zdravstvo, Gradski ured za obrazovanje kulturu i sport), EATG (European AIDS Treatment Group), Deutsche Aidshilfe, donacije građana

